

Klarenbeek herdenkt doden bij De Propeller

KLARENBEEK - Bij het monument De Propeller in Klarenbeek is zaterdagavond een dodenherdenking gehouden. Vorig jaar vond de opening plaats van het gloednieuwe complex met zestien woningen van Sprengenland Wonen aan de Hessen Allee. Onderdeel van de officiële opening was de onthulling van het oorlogsmonument De Propeller.

Al tientallen jaren wordt De Propeller liefdevol als monument bewaard door Bennie Driessen. Het betreft een vliegtuigpropeller uit de Tweede Wereldoorlog, van een neergestort Engels vliegtuig. Driessen heeft het Engelse vliegtuig als vijfjarig kind nog zien neerkomen op het roggeland vlak bij zijn woning.

Toen de bouwplannen aan de Hessen Allee enkele jaren geleden werden opgezet heeft Klarenbeeks Belang vastgelegd dat De Propeller hier zijn plaats moest behouden. Sprengenland Wonen liet het monument een jaar opslaan in een loods en zorgde ervoor dat het opgepoetste monument weer terug kwam op de oude plek aan de Hessen Allee. De nieuwe eigenaar - Klarenbeeks Belang - zal het monument onderhouden en elk jaar op 4 mei zorgen voor een bloemstuk ter nagedachtenis aan de vijf omgekomen geallieerde bemanningsleden. Bennie Driessen heeft samen met de buurtbewoners en Klarenbeeks Belang het bloemstuk bij De Propeller neergelegd.

■ Bennie Driessen legt bloemen. foto Klarenbeeks Belang

Radio Kootwijk seint nog één keer

Voor even werd de tijd terug gedraaid in Radio Kootwijk met het versturen van een telegram naar Bandoeng.

door Hemmy van Reenen

RADIO KOOTWIJK - De grote ruimte van het zendgebouw A in Radio Kootwijk vulde zich zondagmiddag met een gebiep van morsetekens. Om klokslag 14 uur werd een gelukstelegram uit Malabar (Java) ontvangen. Even later stuurden de radiozendamateurs van VRZA een telegram terug namens directeur Piet Winterman van Staatsbosbeheer, de huidige eigenaar van het zendgebouw.

De tekst van het ontvangen gelukstelegram was precies dezelfde als de tekst die exact negentig jaar geleden vanuit Malabar werd gestuurd: 'Uwe Majesteit veroorloof mij bij de openstelling voor het verkeer van het draadloos station op den Malabar dit eerste telegram tot Haar te richten en daarbij den wensch uit te spreken dat door dit feit, waardoor Nederland en Indië rechtstreeks en vrij van vreemde inmenging in telegrafisch verkeer treden, beide landen nader tot elkaar gebracht worden. De gouverneur-generaal van Ned.-Indië Fock'.

Destijds, 5 mei 1923 was het gelukstelegram gericht aan koningin Emma. „Eigenlijk had het een radiouitzending met geluid moeten worden,” vertelt Jan-Willem Udo van de VRZA. Hij woont al dertig jaar in Radio Kootwijk en is zendamateur. „Vanwege atmosferische en technische problemen ging de uitzending de mist in. Het tijdstip was verkeerd gekozen. Het hele bericht kwam niet aan. Pas enkele dagen later kwam het bericht alsnog aan, via een kabel.”

Toch gaat het gelukstelegram van 1923 de geschiedenisboeken in als de eerste radioverbinding tussen Nederland en Nederlands-Indië. Udo: „Een morsesignaal ging via een radiofrequentie in de ether. Het duurde toen een kwartier om het bericht naar Nederland te krijgen. Daarom doen we vandaag een gecompriëerde versie, die vier minuten in beslag neemt.” Het initiatief voor de viering van de historische gebeurtenis kwam uit Indonesië. Aziatische zendamateurs vroegen Jan-Willem Udo of het een goed idee is om de allereerste radioverbinding feestelijk te gedenken. Aldus geschiedde.

Bij de viering in het zendgebouw A van Radio Kootwijk was ook

■ Uitzending van de historische uitwisseling tussen Radio Kootwijk en Indonesië, zendamateurs van VRZA proberen de morsetekens te ontcijferen. foto Kevin Hagens

THEATER OVER ZWAARTEKRACHT EN GELUID

- Kunstenaar Robbert van der Horst verzorgt deze zomer onder de naam Radiobaken een aantal voorstellingen vanuit Radio Kootwijk, die voor publiek toegankelijk zijn.
- Op 5 mei presenteerde hij alvast een voorproefje.
- Van der Horst: „Ik maak een radio-uitzending waarin het publiek meedoet. We meten de zwaartekracht van Radio Kootwijk. Sinds kort voeren wetenschappers van de TU Delft metingen uit naar zwaartekracht, vanuit het zendgebouw van Radio Kootwijk. Vroeger deden ze dat in de watertoren van Radio Kootwijk.”
- „Ze meten met vacuümbuizen en

een atoomklok. Het blijkt dat de bodem bij Radio Kootwijk met 1 millimeter per jaar omhoog komt ten opzichte van het middelpunt van de aarde.”

- „Met een geluidservaring en een installatie met appels laat ik zien hoe de snelheid van de zwaartekracht is. Luisteraars lopen met radiotjes rond en beleven het gebouw en de energiewetten.”
- De voorstellingen van Robbert van der Horst zijn 4 t/m 21 juli alle dagen 15 uur, op donderdag 20 uur.
- En van 14 t/m 25 augustus alle dagen om 15 uur en op donderdag om 19.30 uur.
- Kaarten: www.radiobaken.nl

Anneke Noppen aanwezig. Ze is de schoondochter van Daan Noppen, de man die in 1923 chef zendtechnicus was in Malabar en aan de knoppen zat om het morsetelegram naar Hare Majesteit te versturen.

De zendamateurs in Radio Kootwijk zonden zondagmiddag per omgaande een bericht in morsetekens retour: 'Badan Kehutanan Nasional Belanda yang bertempat tinggal di Radio Kootwijk, di tengah hutan Veluwe, ingin memberikan ucapan anda semoga

sukses', wat zoveel wil betekenen als: 'Staatsbosbeheer wenst u vanuit Radio Kootwijk midden in het prachtige natuurgebied de Veluwe veel geluk'. Namens Piet Winterman van Staatsbosbeheer. Hij stelt: „Wij willen in en rond Radio Kootwijk verbindingen tot stand brengen, tussen natuur en cultuur.”

Onderwijl keken de aanwezigen via een skypeverbinding naar de radiozendamateurs in Bandoeng: mannen op een veranda van bamboe in de zon.

“Door atmosferische en technische storingen ging de uitzending de mist in.

Jan-Willem Udo, zendamateur

“Staatsbosbeheer wil verbindingen tot stand brengen

Piet Winterman, directeur SBB

“Elke radiozendamateur weet wat morse is, dus we herkennen de boodschap.

Jan-Willem Udo, zendamateur

sweetdeal.nl

Apeldoorn

DEAL VAN DE DAG

360 graden draaiende iPad Cover van PU leer voor de iPad 2, 3 en 4. Inclusief gratis screen protector en touch screen styluspen. Beschikbaar in 10 verschillende kleuren. Inclusief verzendkosten.

VAN €39,90
 NU €19,95
 KORTING 50%

DEAL VAN DE DAG

Tijdloze en elegante Swarovski Elements klavertjevier ketting. De perfecte accessoire voor iedere gelegenheid. Beschikbaar in 4 kleuren. Inclusief verzendkosten.

VAN €49,95
 NU €4,95
 KORTING 90%

Volg Sweetdeal op

Twitter en Facebook

@SWEETDEALADOORN

/SWEETDEAL.APELDOORN

Deze deal koop je alleen op www.sweetdeal.nl!